

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Anden Afdeling)

30. juni 2016*

»Præjudiciel forelæggelse — Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder — artikel 47 — adgang til domstolsprøvelse — princippet om processuel ligestilling — ækvivalensprincippet og effektivitetsprincippet — procedure til tvangsfuldbyrdelse af en retsafgørelse om tilbagebetaling af en afgift, der er opkrævet i strid med EU-retten — offentlige myndigheders fritagelse for visse retsafgifter — Domstolens kompetence«

I sag C-205/15,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Judecătoria Sibiu (retten i første instans i Sibiu, Rumænien) ved afgørelse af 17. februar 2015, indgået til Domstolen den 30. april 2015, i sagen:

Directia Generală Regională a Finanțelor Publice Braşov

mod

Vasile Toma,

Biroul Executorului Judecătoresc Horaţiu-Vasile Cruduleci,

har

DOMSTOLEN (Anden Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, M. Ilešič (refererende dommer), og dommerne C. Toader, A. Rosas, A. Prechal og E. Jarašiūnas,

generaladvokat: M. Szpunar

justitssekretær: A. Calot Escobar,

efter at der er afgivet indlæg af:

- Vasile Toma ved avocat D. Târşia
- den rumænske regering ved R.H. Radu samt ved R. Mangu og M. Bejenar, som befuldmægtigede
- den spanske regering ved M. García-Valdecasas Dorrego, som befuldmægtiget
- den franske regering ved G. de Bergues, F.-X. Bréchet og D. Colas, som befuldmægtigede

* Processprog: rumænsk.

— den polske regering ved B. Majczyna, som befuldmægtiget

— Europa-Kommissionen ved L. Nicolae og H. Krämer, som befuldmægtigede,

og idet Domstolen efter at have hørt generaladvokaten har besluttet, at sagen skal pådømmes uden forslag til afgørelse,

afsagt følgende

Dom

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 20, 21 og 47 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder (herefter »chartret«) samt af artikel 4, stk. 3, TEU.
- 2 Anmodningen er blevet fremsat i forbindelse med en sag mellem Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice Brașov (det regionale generaldirektorat for offentlige finanser i Brașov, Rumænien), repræsenteret ved Administrația Județeană a Finanțelor Publice Sibiu (amtsmyndigheden for offentlige finanser i Sibiu, Rumænien) (herefter »den offentlige økonomiforvaltning«) på den ene side og Vasile Toma og Biroul Executorului Judecătoresc Horațiu-Vasile Cruduleci (fogedkontoret Horațiu-Vasile Cruduleci) på den anden side vedrørende tvangsfuldbyrdelsen af en retsafgørelse om tilbagebetaling af en afgift, der blev opkrævet ved den første indregistrering af et køretøj i Rumænien.

Rumænsk ret

- 3 Artikel 16 i Constituția României (den rumænske forfatning) med overskriften »Lighed for loven« bestemmer i stk. 1:

»Borgerne er lige for loven og de offentlige myndigheder, idet ingen herved må nyde en privilegeret behandling eller udsættes for forskelsbehandling.«

- 4 Ved Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 50 pentru instituirea taxei pe poluare pentru autovehicule (regeringens hastedekret nr. 50 om indførelse af en forureningsafgift på motorkøretøjer) af 21. april 2008 (*Monitorul Oficial al României*, del I, nr. 327 af 25.4.2008, herefter »OUG nr. 50/2008«), der trådte i kraft den 1. juli 2008, indførtes en forureningsafgift på køretøjer af kategori M1-M3 og N1-N3. Pligten til at erlægge denne afgift opstod bl.a. ved den første indregistrering af et motorkøretøj i Rumænien.
- 5 Artikel 1 i Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80 privind taxele judiciare de timbru (regeringens hastedekret nr. 80 om retslige stempelafgifter) af 26. juni 2013 (*Monitorul Oficial al României*, del I, nr. 392 af 29.6.2013, herefter »OUG nr. 80/2013«) bestemmer:

»1. Søgsmål og anmodninger, der henholdsvis anlægges ved og indgives til domstolene, og anmodninger til justitsministeriet og anklagemyndigheden ved kassationsdomstolen medfører betaling af retslige stempelafgifter i henhold til nærværende hastedekret.

2. De retslige stempelafgifter skal betales af alle fysiske og juridiske personer på de i nærværende hastedekret fastsatte betingelser og udgør betaling for domstolenes, justitsministeriets og anklagemyndigheden ved kassationsdomstolens ydelser.

3. I de i loven udtrykkeligt anførte tilfælde er søgsmål og anmodninger anlagt ved henholdsvis indgivet til domstolene samt anmodninger til justitsministeriet og anklagemyndigheden ved kassationsdomstolen fritaget for betaling af retslige stempelafgifter.«

6 Dette dekrets artikel 2 fastsætter:

»De retslige stempelafgifters størrelse differentieres i forhold til, om genstanden [for anmodningen] kan opgøres i penge eller ikke, med de undtagelser, der er fastsat i loven.«

7 Dekretets artikel 30 er affattet således:

»1. Søgsmål og anmodninger, uanset deres genstand, herunder ankeprocedurer, der i overensstemmelse med loven er anlagt henholdsvis indgivet af senatet, deputeretkammeret, den rumænske præsidents kontor, den rumænske regering, forfatningsdomstolen, revisionsretten, lovgivningsrådet, ombudsmanden, anklagemyndigheden, finansministeriet samt andre offentlige institutioner, i en hvilken som helst proceduremæssig egenskab, er fritaget for retslig stempelafgift, når genstanden er offentlige indtægter.

2. I forbindelse med dette hastedekret omfatter betegnelsen offentlige indtægter indtægter på statens budget, på statens socialsikringsbudget, på lokale budgetter, på budgetter for særlige fonde, herunder sygesikringsfonde, på statskassens budget, indtægter fra tilbagebetaling af tilgodehavender i udlandet samt renter og provision i forbindelse med statskassen, indtægter på offentlige institutioners budgetter, som er helt eller delvis finansieret af statsbudgettet, de lokale budgetter, statens socialsikringsbudget og budgetter for særlige fonde, alt efter omstændighederne, indtægter på budgettet for fonde fra udenlandsk kredit, som staten har indgået aftale om eller garanteret for, og hvis tilbagebetaling, renter og andre omkostninger sikres af offentlige fonde, samt indtægter på budgettet for eksterne midler, som ikke skal tilbagebetales.«

8 Ordonanța Guvernului nr. 92 privind Codul de procedură fiscală (regeringens dekret nr. 92 om skatteprocedureloven) af 24. december 2003 (*Monitorul Oficial al României*, del I, nr. 941 af 29.12.2003, som bekendtgjort på ny i *Monitorul Oficial al României*, del I, nr. 513 af 31.7.2007), i den affattelse, som fandt anvendelse på hovedsagen (herefter »skatteprocedureloven«), bestemmer i artikel 21 med overskriften »Skatte- og afgiftsfordringer«:

»1. Skatte- og afgiftsfordringer repræsenterer økonomiske rettigheder, som, i henhold til loven, resulterer af forhold med hensyn til materiel skatte- og afgiftsret.

2. De i stk. 1 omhandlede retsforhold bestemmer såvel indholdet som størrelsen af skatte- og afgiftsfordringerne, som repræsenterer bestemte rettigheder, der består i:

a) [...] retten til tilbagebetaling af afgifter, skatter, gebyrer og andre beløb, der udgør indtægter på det generelle konsoliderede budget, i overensstemmelse med stk. 4, dvs. de såkaldte »hovedskattefordringer«

b) retten til opkrævning af renter, morarenter, tillæg i forbindelse med mora, alt efter tilfældet, på de vilkår, der er fastsat i loven, dvs. de såkaldte »accessoriske skattefordringer.«

[...]

4. For så vidt som det fastslås, at betalingen af beløb, som udgør afgifter, skatter, gebyrer og andre indtægter på det generelle konsoliderede budget, er gennemført uden retsgrundlag, har den person, der har gennemført betalingen på disse betingelser, ret til tilbagebetaling af det pågældende beløb.«

- 9 Skatteprocedurelovens artikel 229 med overskriften »Skattefritagelse gældende for skatte- og afgiftsmyndighederne« er affattet således:

»Skatte- og afgiftsmyndighederne er fritaget for skatter/afgifter, gebyrer, kommission og depositum for anmodninger, søgsmål og andre foranstaltninger, som er indledt af disse med henblik på forvaltning af skatte- og afgiftsfordringer, dog ikke i forbindelse med meddelelse af forvaltningsakter vedrørende skatter og afgifter.«

Twisten i hovedsagen og det præjudicielle spørgsmål

- 10 Det fremgår af forelæggelsesafgørelsen, at Vasile Toma ved indregistreringen i Rumænien af et køretøj, der tidligere havde været indregistreret i en anden medlemsstat, betalte et beløb på 4 121 rumænske lei (RON) (ca. 900 EUR) i forureningsafgift på motorkøretøjer i medfør af OUG nr. 50/2008. Tribunalul Sibiu (regional ret i Sibiu, Rumænien) dømte ved dom af 16. oktober 2012 Administrația Finanțelor Publice Avrig (myndigheden for offentlige finanser i Avrig, Rumænien) og Administrația Fondului pentru Mediu (myndigheden for Miljøfonden, Rumænien) til at tilbagebetale det nævnte beløb til Vasile Toma, betale lovbestemte renter af beløbet og godtgøre sagens omkostninger.
- 11 Nævnte dom blev endelig den 22. oktober 2013, efter at Curtea de Apel Alba Iulia (appeldomstolen i Alba Iulia, Rumænien) stadfæstede denne under appelsagen iværksat af Serviciul Fiscal Orășenesc Avrig (skatteforvaltningen i byen Avrig, Rumænien), efterfølgeren til myndigheden for offentlige finanser i Avrig.
- 12 Ved behandlingen af anmodningen om tvangsfuldbyrdelse indgivet af Vasile Toma mod skatteforvaltningen i byen Avrig og myndigheden for Miljøfonden traf Judecătoria Sibiu (retten i første instans i Sibiu) den 24. marts 2014 ved kendelse afgørelse om tvangsfuldbyrdelse af den forpligtelse, der fulgte af dom af 16. oktober 2012 fra Tribunalul Sibiu (regional ret i Sibiu), idet fuldbyrdelsen blev ledsaget af et tillæg på lovbestemte renter beregnet fra den 22. marts 2012 til den dato, hvor de skyldige beløb faktisk er tilbagebetalt til Vasile Toma.
- 13 Ved en kendelse afsagt den 10. april 2014 fastsatte fogedkontoret Horațiu-Vasile Cruduleci omkostningerne til tvangsfuldbyrdelsen til 765 RON (ca. 170 EUR).
- 14 Den offentlige økonomiforvaltning fremsatte indsigelse mod nævnte tvangsfuldbyrdelse, idet den tillige nedlagde påstand om annullation af de allerede udstedte fuldbyrdelsesakter og anmodede om udsættelse af tvangsfuldbyrdelsesproceduren, uden at der skulle betales retslig stempelafgift i tilknytning til indsigelsen eller depositum for anmodningen om udsættelse af tvangsfuldbyrdelsesproceduren.
- 15 For den forelæggende ret har den offentlige økonomiforvaltning gjort gældende, at Vasile Toma i henhold til gældende national lovgivning var forpligtet til forudgående at indgive en anmodning til debitormyndigheden om tilbagebetaling af den uretmæssigt erlagte afgift, og at denne anmodning skulle behandles inden for en frist på 45 dage. Såfremt denne tilbagebetaling ikke kan foretages som følge af utilstrækkelige midler, har den kompetente forvaltning en yderligere frist på seks måneder til at træffe de nødvendige foranstaltninger for at opfylde sin betalingsforpligtelse. Det er alene, hvis sagen ikke behandles inden for disse frister, at Vasile Toma har ret til at henvende sig til de retsinstanser, som er kompetente på tvangsfuldbyrdelsesområdet.
- 16 Henset til risikoen for at nævnte tilbagebetaling foretages under en procedure, der ifølge den offentlige økonomiforvaltning tillige er ulovlig – idet der findes særbestemmelser, som fastsætter en procedure for tilbagebetaling af uretmæssigt opkrævede afgifter i form af betaling i rater over en femårig periode, i løbet af hvilken enhver tvangsfuldbyrdelse skal udsættes – har den pågældende forvaltning anmodet om udsættelse af den indledte tvangsfuldbyrdelsesprocedure.

- 17 Vasile Toma finder, at indsigelsen mod den tvangsfuldbyrdelse, der er truffet afgørelse om, skal forkastes, og at den offentlige økonomiforvaltning under alle omstændigheder skal betale stempelafgiften for at gøre indsigelse mod denne tvangsfuldbyrdelse og betale depositummet for anmodningen om udsættelse af tvangsfuldbyrdesproceduren. Eftersom den omhandlede lovgivning indfører forskelsbehandling mellem privatretlige personer, der har pligt til at betale retsafgifter, og offentligretlige personer, der, ligesom nævnte forvaltning, er fritaget herfor, er den ikke forenelig med EU-retten.
- 18 Den forelæggende ret, som finder, at der rent faktisk er tale om en ulige behandling af privatretlige personer og offentligretlige personer for så vidt angår betalingen af visse retsafgifter i tvangsfuldbyrdesprocedurer vedrørende offentlige indtægter, er i tvivl om, hvorvidt denne forskellige behandling er forenelig med EU-retten, for så vidt som den gør adgangen til domstolsprøvelse lettere for de sidstnævnte personer end for de førstnævnte.
- 19 På denne baggrund har Judecătoria Sibiu (retten i første instans i Sibiu) besluttet at udsætte sagen og at forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:
- »Kan artikel 4, stk. 3, TEU og artikel 20, 21 og 47 i [chartret] fortolkes således, at de er til hinder for en lovgivning som [den rumænske forfatnings] artikel 16 og artikel 30 i [OUG] nr. 80/2013, hvorefter der kun er lighed for loven mellem borgere, der er fysiske personer, og ikke mellem disse og offentligretlige juridiske personer, og som på forhånd fritager offentligretlige juridiske personer for betaling af stempelafgifter og depositum for at få adgang til domstolsprøvelse, mens fysiske personers adgang til domstolsprøvelse betinges af betalingen af stempelafgift/depositum?«

Om det præjudicielle spørgsmål

Domstolens kompetence

- 20 Den rumænske, den spanske, den franske og den polske regering har gjort gældende, at Domstolen ikke har kompetence til at besvare det forelagte spørgsmål, idet den retlige situation, som har givet anledning til hovedsagen, ikke er omfattet af EU-rettens anvendelsesområde. Den spanske regering har i øvrigt henvist til, at det påhviler den forelæggende ret at oplyse om, hvilken forbindelse der er mellem de EU-retlige bestemmelser, der ønskes fortolket, og den situation, som er omhandlet i hovedsagen.
- 21 I denne forbindelse bemærkes, at det forelagte spørgsmål vedrører artikel 4, stk. 3, TEU – der fastsætter princippet om loyalt samarbejde, hvorefter medlemsstaterne skal træffe alle almindelige eller særlige foranstaltninger, som er egnede til at sikre opfyldelsen af de forpligtelser, der følger af traktaterne eller af retsakter vedtaget af Den Europæiske Unions institutioner (dom af 12.4.2011, DHL Express France, C-235/09, EU:C:2011:238, præmis 58, og udtalelse 2/13 af 18.12.2014, EU:C:2014:2454, præmis 173) – såvel som flere bestemmelser i chartret.
- 22 For så vidt angår chartrets bestemmelser bemærkes, at Domstolen inden for rammerne af en præjudiciel forelæggelse i henhold til artikel 267 TEUF udelukkende kan fortolke EU-retten inden for grænserne af de kompetencer, som den er blevet tildelt (dom af 27.3.2014, Torralbo Marcos, C-265/13, EU:C:2014:187, præmis 27 og den deri nævnte retspraksis).
- 23 Chartrets anvendelsesområde for så vidt angår medlemsstaternes virke er defineret i chartrets artikel 51, stk. 1, hvorefter chartrets bestemmelser er rettet til medlemsstaterne, når de gennemfører EU-retten, og denne bestemmelse bekræfter Domstolens faste praksis om, at de grundlæggende rettigheder, der er sikret ved Unionens retsorden, kan anvendes i alle situationer, der reguleres af

EU-retten, men ikke uden for sådanne situationer (dom af 27.3.2014, Torralbo Marcos, C-265/13, EU:C:2014:187, præmis 28 og 29, og af 6.10.2015, Delvigne, C-650/13, EU:C:2015:648, præmis 25 og 26).

- 24 Når en retlig situation ikke henhører under EU-rettens anvendelsesområde, har Domstolen således ikke kompetence til at træffe afgørelse herom, og de af chartrets bestemmelser, der eventuelt er blevet påberåbt, kan ikke i sig selv danne grundlag for denne kompetence (jf. dom af 26.2.2013, Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, præmis 22, af 27.3.2014, Torralbo Marcos, C-265/13, EU:C:2014:187, præmis 30 og den deri nævnte retspraksis, og af 6.10.2015, Delvigne, C-650/13, EU:C:2015:648, præmis 27).
- 25 Det bør derfor undersøges, om den retlige situation, som har givet anledning til hovedsagen, er omfattet af EU-rettens anvendelsesområde.
- 26 I denne forbindelse fremgår det af oplysningerne fra den forelæggende ret, at hovedsagens genstand er tvangsfuldbyrdelse af en retsafgørelse om tilbagebetaling af en forureningsafgift på motorkøretøjer, som med urette er blevet opkrævet af de offentlige myndigheder ved den første indregistrering i Rumænien af et køretøj, som tilhører Vasile Toma, og som tidligere var indregistreret i en anden medlemsstat.
- 27 I denne sammenhæng bemærkes, at Domstolen ved dom af 7. april 2011, Tatu (C-402/09, EU:C:2011:219), og af 7. juli 2011, Nisipeanu (C-263/10, ikke trykt i Sml., EU:C:2011:466), har erklæret en afgift såsom forureningsafgiften på motorkøretøjer, der skal betales i henhold til OUG nr. 50/2008, uforenelig med artikel 110 TEUF i alle dens former.
- 28 For så vidt som hovedsagens genstand er tilbagebetaling af en afgift, der er opkrævet i strid med artikel 110 TEUF, og da medlemsstaterne i henhold til princippet om loyalt samarbejde har pligt til at tilbagebetale en sådan afgift med tillagte renter, samtidig med at borgerens ret til tilbagebetaling sikres en effektiv beskyttelse (jf. analogt dom af 27.6.2013, Agroconsulting-04, C-93/12, EU:C:2013:432, præmis 35 og 36, og af 12.12.2013, Test Claimants in the Franked Investment Income Group Litigation, C-362/12, EU:C:2013:834, præmis 31), må det således antages, at den retlige situation, som er omhandlet i hovedsagen, udgør en gennemførelse af EU-retten og er omfattet af sidstnævntes anvendelsesområde.
- 29 Det må under disse omstændigheder fastslås, at Domstolen har kompetence til at besvare det forelagte præjudicielle spørgsmål.

Realiteten

- 30 Indledningsvis henvises til, at det som led i den samarbejdsprocedure mellem de nationale retter og Domstolen, som er indført ved artikel 267 TEUF, tilkommer Domstolen at give den nationale ret et hensigtsmæssigt svar, som sætter den i stand til at afgøre den tvist, der verserer for den. Ud fra dette synspunkt påhviler det Domstolen i givet fald at omformulere de spørgsmål, den forelægges (dom af 17.12.2015, Viamar, C-402/14, EU:C:2015:830, præmis 29 og den deri nævnte retspraksis).
- 31 Herved bemærkes, at den forelæggende ret, inden for rammerne af en sag om tvangsfuldbyrdelse af en retsafgørelse om tilbagebetaling af en afgift, der er opkrævet i strid med EU-retten, er i tvivl om, hvorvidt bestemmelser såsom artikel 30 i OUG nr. 80/2013 og skatteprocedurelovens artikel 229, der ifølge den forelæggende ret udgør en konkret udmøntning af det i den rumænske forfatnings artikel 16 forankrede lighedsprincip, og som fastsætter fritagelser for betaling af retslig stempelafgift og depositum, der finder anvendelse på anmodninger fremsat af offentlige myndigheder, hvorimod anmodninger, der indgives af fysiske personer, som udgangspunkt ikke er fritaget, er uforenelige med EU-retten.

- 32 I denne sammenhæng bemærkes for det første, at retten til at få tilbagebetalt afgifter, som en medlemsstat har opkrævet i strid med EU-rettens regler, består som en konsekvens af og i tilslutning til de rettigheder, som borgerne er tillagt ved de EU-retlige forskrifter, der forbyder sådanne afgifter, således som disse er blevet fortolket af Domstolen. Medlemsstaterne er derfor principielt forpligtede til at tilbagebetale afgifter, der er opkrævet i strid med EU-retten, med renter (jf. i denne retning dom af 14.4.2015, Manea, C-76/14, EU:C:2015:216, præmis 45, og af 6.10.2015, Târșia, C-69/14, EU:C:2015:662, præmis 24 og 25).
- 33 Hvis der ikke findes EU-retlige bestemmelser på området for tilbagesøgning af nationale skatter, der er opkrævet med urette, tilkommer det hver enkelt medlemsstat, i medfør af princippet om procesautonomi, at udpege de kompetente domstole og fastsætte de processuelle regler for søgsmål til sikring af beskyttelsen af de rettigheder, som EU-retten medfører for de skattepligtige (jf. bl.a. dom af 6.10.2015, Târșia, C-69/14, EU:C:2015:662, præmis 26 og den deri nævnte retspraksis).
- 34 Processuelle regler for sagsanlæg til sikring af beskyttelsen af de rettigheder, som EU-retten medfører for borgerne, må imidlertid ikke være mindre gunstige end dem, der gælder for tilsvarende søgsmål på grundlag af national ret (ækvivalensprincippet), og de må heller ikke i praksis gøre det umuligt eller uforholdsmæssigt vanskeligt at udøve de rettigheder, der tillægges i henhold til Unionens retsorden (effektivitetsprincippet) (jf. bl.a. dom af 6.10.2015, Târșia, C-69/14, EU:C:2015:662, præmis 27 og den deri nævnte retspraksis).
- 35 Hvad for det andet angår chartrets artikel 20, 21 og 47, som den forelæggende ret henviser til i spørgsmålet, bemærkes, at disse bestemmelser forankrer princippet om lighed for loven henholdsvis forbuddet mod forskelsbehandling og princippet om en effektiv domstolsbeskyttelse.
- 36 Imidlertid har Domstolen allerede præciseret, at chartrets artikel 47, som en bestanddel af princippet om en effektiv domstolsbeskyttelse, indeholder et princip om processuel ligestilling eller et princip om lighed i processuel henseende (jf. i denne retning dom af 17.7.2014, Sánchez Morcillo og Abril García, C-169/14, EU:C:2014:2099, præmis 48). Eftersom det sidstnævnte princip er et specielt udtryk for det almindelige princip om lighed for loven, der er indeholdt i chartrets artikel 20, skal den forelæggende rets spørgsmål, som er omhandlet i denne doms præmis 31, navnlig undersøges i lyset af nævnte artikel 47.
- 37 Med hensyn til chartrets artikel 21 bemærkes, at den forelæggende ret hverken har redegjort for grundene til, at den er i tvivl om fortolkningen af specifikt denne bestemmelse i forhold til fortolkningen af chartrets artikel 20, eller for den sammenhæng, som den fastslår mellem denne artikel 21 og den nationale lovgivning, som finder anvendelse på tvisten i hovedsagen, og retten gør det således ikke muligt at forstå, hvorfor den er i tvivl om, hvorvidt den i hovedsagen omhandlede lovgivning er uforenelig med nævnte artikel 21.
- 38 Henset til disse indledende betragtninger skal det forelagte spørgsmål forstås således, at den forelæggende ret nærmere bestemt ønsker oplyst, om chartrets artikel 47 samt ækvivalensprincippet og effektivitetsprincippet skal fortolkes således, at de er til hinder for en lovgivning som den i hovedsagen omhandlede, hvorefter offentligtretlige juridiske personer er fritaget for retslige stempelafgifter, når de fremsætter indsigelse mod tvangsfuldbyrdelsen af en retsafgørelse om tilbagebetaling af afgifter, der er opkrævet i strid med EU-retten, og er undtaget fra pligten til at betale depositum ved indgivelsen af en anmodning om udsættelse af en sådan tvangsfuldbyrdelsesprocedure, hvorimod anmodninger, der fremsættes af privatretlige fysiske og juridiske personer inden for rammerne af disse procedurer, som udgangspunkt fortsat er underlagt retsafgifter.

- 39 Eftersom det præjudicielle spørgsmål bl.a. drejer sig om en effektiv domstolsbeskyttelse, for så vidt som det omhandler en national lovgivning, der fastsætter fritagelser for visse retsafgifter til fordel for visse personkategorier, skal det for det første undersøges, om en lovgivning som den i hovedsagen omhandlede er forenelig med chartrets artikel 47, hvori retten til en sådan beskyttelse er forankret (jf. i denne retning dom af 22.12.2010, DEB, C-279/09, EU:C:2010:811, præmis 29).
- 40 Herved fremgår det af forklaringerne til chartrets artikel 47, der i overensstemmelse med artikel 6, stk. 1, tredje afsnit, TEU og chartrets artikel 52, stk. 7, skal tages i betragtning ved fortolkningen af chartret, at artikel 47, stk. 1 og 2, svarer til artikel 6, stk. 1, og artikel 13 i den europæiske konvention til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder, der blev undertegnet i Rom den 4. november 1950 (herefter »EMRK«).
- 41 Chartrets artikel 52, stk. 3, præciserer, at i det omfang chartret indeholder rettigheder svarende til dem, der er sikret ved EMRK, har de samme betydning og omfang som i konventionen. Ifølge forklaringerne til denne bestemmelse afgøres betydningen og omfanget af de sikrede rettigheder ikke udelukkende af ordlyden af EMRK, men navnlig også af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols retspraksis, i lyset af hvilken chartrets artikel 47 derfor skal fortolkes (jf. i denne retning dom af 22.12.2010, DEB, C-279/09, EU:C:2010:811, præmis 35 og 37 samt den deri nævnte retspraksis).
- 42 For så vidt angår indholdet af denne artikel 47 har Domstolen allerede fastslået, at princippet om effektiv domstolsbeskyttelse i denne bestemmelse består af flere elementer, herunder bl.a. princippet om processuel ligestilling og adgang til domstolsprøvelse (jf. i denne retning dom af 6.11.2012, Otis m.fl., C-199/11, EU:C:2012:684, præmis 48).
- 43 For så vidt angår adgangen til domstolsprøvelse har Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol allerede fastslået, at denne ret ville blive illusorisk, såfremt en kontraherende stats retsorden tillod, at en endelig og bindende retsafgørelse forblev uvirksom til skade for en part, og derfor skal fuldbyrdelsen af en dom anses for en integrerende del af »rettergangen« i den omhandlede artikel 6's forstand (Menneskerettighedsdomstolen, 7.5.2002, Bourdov mod Rusland, CE:ECHR:2002:0507JUD005949800, § 34, og Menneskerettighedsdomstolen, 6.9.2005, Săcăleanu mod Rumænien, CE:ECHR:2005:0906JUD007397001, § 55).
- 44 Det fremgår imidlertid af Domstolens såvel som Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols retspraksis, at adgangen til domstolsprøvelse ikke er en absolut ret, og at denne således kan være pålagt forholdsmæssige begrænsninger, der tilstræber et lovligt formål, og som ikke gør denne ret indholdsløs, herunder også begrænsninger i forbindelse med betaling af retsafgifter (jf. i denne retning dom af 22.12.2010, DEB, C-279/09, EU:C:2010:811, præmis 45, 52 og 60, og af 6.10.2015, Orizzonte Salute, C-61/14, EU:C:2015:655, præmis 72 og 79, samt Menneskerettighedsdomstolen, 8.6.2006, V.M. mod Bulgarien, CE:ECHR:2006:0608JUD004572399, §§ 41 og 42 samt den deri nævnte retspraksis).
- 45 I det foreliggende tilfælde bemærkes, at den forelæggende ret ikke har anført noget forhold, på grundlag af hvilket det kan antages, at Vasile Tomas adgang til domstolsprøvelse er blevet uforholdsmæssigt hindret i hovedsagen på grund af forpligtelsen til at betale for høje retsafgifter enten i den sag, hvori den berørte part opnåede den retsafgørelse, der anerkendte hans ret til tilbagebetaling af en afgift, der var blevet opkrævet i strid med EU-retten, eller i tvangsfuldbyrdesproceduren vedrørende denne afgørelse, eller fordi han med urette blev nægtet retshjælp.
- 46 Under disse omstændigheder skal det undersøges, om en lovgivning som den i hovedsagen omhandlede, der ifølge den forelæggende ret skaber en ubalance mellem offentligretlige juridiske personer og privatretlige fysiske og juridiske personer i en sag som hovedsagen uden dog at udgøre en uforholdsmæssig hindring for de sidstnævnte personers adgang til domstolsprøvelse, overholder de krav, som følger af chartrets artikel 47.

- 47 Herved bemærkes, at princippet om processuel ligestilling følger af selve begrebet en retfærdig rettergang og indebærer en forpligtelse til at give hver part rimelig mulighed for at fremlægge sin sag under betingelser, der ikke stiller ham i en situation, der er til hans ugunst i forhold til modparten, idet den skade, der er opstået på grund af en ubalance, i princippet skal bevises af den skadelidte (jf. i denne retning dom af 6.11.2012, *Otis m.fl.*, C-199/11, EU:C:2012:684, præmis 71 og 72, og af 17.7.2014, *Sánchez Morcillo og Abril García*, C-169/14, EU:C:2014:2099, præmis 49).
- 48 En lovgivning, hvorefter offentligretlige juridiske personer er fritaget for at betale visse retsafgifter, hvorimod fysiske personer ikke på forhånd drager fordel af en sådan fritagelse, opstiller ganske vist en sondring mellem disse personer hvad angår den processuelle behandling af deres anmodninger, indgivet inden for rammerne af en sag som hovedsagen. Det skal imidlertid i overensstemmelse med den i denne doms præmis 47 nævnte retspraksis også undersøges, om en sådan lovgivning stiller Vasile Toma dårligere end dennes modpart for så vidt angår domstolsbeskyttelsen af de rettigheder, som denne person kan påberåbe sig i henhold til EU-retten, og om den således modvirker en retfærdig rettergang.
- 49 I denne sammenhæng bemærkes for det første, at retsafgifterne i princippet bidrager til en velfungerende domstolsordning, for så vidt som sådanne afgifter udgør en kilde til finansiering af medlemsstaternes domstolsvirksomhed (dom af 6.10.2015, *Orizzonte Salute*, C-61/14, EU:C:2015:655, præmis 73). Således som det fremgår af artikel 1, stk. 2, i OUG nr. 80/2013, og som den rumænske regering har bekræftet i sit skriftlige indlæg, er dette det mål, som tilstræbes med den retslige stempelafgift, der er omhandlet i den ved dette dekrets artikel 30 indførte fritagelse, idet denne stempelafgift bidrager til finansieringen af de ydelser, som domstolene leverer.
- 50 Henset til dette mål må det, i lighed med hvad den rumænske, den spanske, den franske og den polske regering samt Europa-Kommissionen har anført, konstateres, at den fritagelse for retslig stempelafgift, som offentligretlige juridiske personer er omfattet af i procedurer som den i hovedsagen omhandlede, ikke i sig selv giver disse juridiske personer en processuel fordel, eftersom sådanne personers betaling af stempelafgift, således som den rumænske regering har forklaret, afholdes over det nationale konsoliderede budget, der tillige finansierer de ydelser, som Domstolene leverer.
- 51 Hvad for det andet angår den i skatteprocedurelovens artikel 229 fastsatte fritagelse for at indbetale et depositum som det, der kræves ved indgivelsen af en anmodning om udsættelse af en tvangsfuldbyrdsprocedure vedrørende skattefordringer, har den rumænske regering anført, at dette depositum udgør en sikkerhed for den kreditor, der har indledt tvangsfuldbyrdsproceduren, idet sidstnævnte risikerer at blive afbrudt af en anmodning om udsættelse indgivet af en debitor, der efterfølgende kan vise sig at være ude af stand til at betale sin gæld på grund af insolvens eller konkurs.
- 52 Som det fremgår af denne doms præmis 32, er medlemsstaterne imidlertid i henhold til EU-retten forpligtet til at tilbagebetale skatter, der er opkrævet i strid med EU-retten, med renter. Derfor kan det ikke accepteres, at en medlemsstat, som debitor i en tvist som den i hovedsagen omhandlede, kan påberåbe sig utilstrækkelige midler som begrundelse for, at det er umuligt at fuldbyrde en retsafgørelse, der anerkender en borgers ret til tilbagebetaling med renter af afgifter, som er opkrævet i strid med EU-retten.
- 53 For så vidt som den risiko, som depositummet skal dække, ikke vil kunne opstå under en procedure som den i hovedsagen omhandlede, vil fritagelsen i skatteprocedurelovens artikel 229 følgelig ikke kunne svække den stilling, som en person som Vasile Toma befinder sig i, i forhold til modpartens stilling.
- 54 Det må derfor antages, at en lovgivning som den i hovedsagen omhandlede, der på forhånd alene fritager offentligretlige juridiske personer for at betale visse retsafgifter i tvangsfuldbyrdsprocedurer vedrørende retsafgørelser om tilbagebetaling af afgifter, der er opkrævet i strid med EU-retten, samtidig

med at den som udgangspunkt undergiver anmodninger fremsat af privatretlige fysiske og juridiske personer sådanne retsafgifter, ikke stiller sidstnævnte i en dårligere situation i forhold til deres modparter og således ikke kan modvirke en retfærdig rettergang.

- 55 En sådan fortolkning af chartrets artikel 47 underbygges af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols retspraksis vedrørende EMRK's artikel 6, stk. 1. En lovgivning som den i hovedsagen omhandlede må således ikke forveksles med den lovgivning, som denne domstol fandt uforenelig med kravene i EMRK's artikel 6, stk. 1, i den sag, der gav anledning til Menneskerettighedsdomstolens dom af 6. april 2006, Stankiewicz mod Polen (CE:ECHR:2006:0406JUD004691799).
- 56 Den lovgivning, som var omhandlet i den nævnte sag, fritog ikke alene den offentlige anklager for retsafgifter, hvilket ifølge Menneskerettighedsdomstolen kunne retfærdiggøres med beskyttelsen af den offentlige orden, men havde også den virkning, at den vindende private part måtte afholde alle sine egne sagsomkostninger, således at denne ubehørigt blev stillet dårligere end modparten (Menneskerettighedsdomstolen, 6.4.2006, Stankiewicz mod Polen, CE:ECHR:2006:0406JUD004691799, §§ 68 og 69). En lovgivning som den, der er omhandlet i den foreliggende hovedsag, har imidlertid ikke en sådan virkning.
- 57 Hvad for det andet angår overholdelsen af ækvivalensprincippet og effektivitetsprincippet henledes opmærksomheden på, at intet forhold i sagsakterne for Domstolen gør det muligt at konkludere, at den i hovedsagen omhandlede lovgivning finder forskellig anvendelse på tvister med baggrund i en overtrædelse af EU-retten og på lignende tvister med baggrund i en overtrædelse af national ret, og at lovgivningen dermed skulle tilsidesætte ækvivalensprincippet (jf. for så vidt angår indholdet af sidstnævnte princip dom af 12.2.2015, Surgicare, C-662/13, EU:C:2015:89, præmis 30 og den deri nævnte retspraksis, og af 6.10.2015, Târșia, C-69/14, EU:C:2015:662, præmis 32).
- 58 Det samme gør sig gældende for så vidt angår effektivitetsprincippet, eftersom en national lovgivning som den i hovedsagen omhandlede, der ikke fritager de borgere, som afleder deres rettigheder fra Unionens retsorden, for afgifter som de i hovedsagen omhandlede afgifter i tvangsfuldbyrdsprocedurer vedrørende offentlige indtægter, ikke i sig selv synes at gøre det umuligt eller uforholdsmæssigt vanskeligt at udøve disse rettigheder i praksis.
- 59 Det følger af samtlige ovenstående betragtninger, at chartrets artikel 47 samt ækvivalensprincippet og effektivitetsprincippet skal fortolkes således, at de ikke er til hinder for en lovgivning som den i hovedsagen omhandlede, hvorefter offentligretlige juridiske personer er fritaget for retslige stempelafgifter, når de fremsætter indsigelse mod tvangsfuldbyrdsproceduren af en retsafgørelse om tilbagebetaling af afgifter, der er opkrævet i strid med EU-retten, og er undtaget fra pligten til at betale depositum ved indgivelsen af en anmodning om udsættelse af en sådan tvangsfuldbyrdsprocedure, hvorimod anmodninger, der fremsættes af privatretlige fysiske og juridiske personer inden for rammerne af disse procedurer, som udgangspunkt fortsat er underlagt retsafgifter.

Sagens omkostninger

- 60 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Anden Afdeling) for ret:

Artikel 47 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder samt ækvivalensprincippet og effektivitetsprincippet skal fortolkes således, at de ikke er til hinder for en lovgivning som den i hovedsagen omhandlede, hvorefter offentligretlige juridiske personer er fritaget for retslige stempelafgifter, når de fremsætter indsigelse mod tvangsfuldbyrdelsen af en retsafgørelse om tilbagebetaling af afgifter, der er opkrævet i strid med EU-retten, og er undtaget fra pligten til at betale depositum ved indgivelsen af en anmodning om udsættelse af en sådan tvangsfuldbyrdelsesprocedure, hvorimod anmodninger, der fremsættes af privatretlige fysiske og juridiske personer inden for rammerne af disse procedurer, som udgangspunkt fortsat er underlagt retsafgifter.

Underskrifter